

SZERKESZTŐSÉG

KIADÓHIVATAL:

SOPRON.

Yárkerület 72. Tel. 175

LEVÉLCIM:

SOPRON I.

Postafiók 92.

FELSŐDUNÁNTULI HÉTFŐ

POLITIKAI, TARSADALMI ES SPORT-HÉTILAP

HÉTFŐ 1944. szeptember 25

Előfizetési árak:

NEMETORSZÁGBAN

Egész évre RM 12,-

Fél évre . . . 6,-

Negyed évre . . . 3,-

Székelyföldön szétverték a bolsevisták valamennyi támadását

Berlin, szeptember

Berlini jelentés szerint Délnyugat-Erdélyben a magyar csapatok

harcban állanak az ellenséges támadó élekkel.

Székelyföldön a német csapatok visszaverték a bolsevisták va-

lamennyi támadását. Német csatarepülők 23 páncélost megsemmisítettek, sokat megrongáltak. (MTI)

A Duna-Tisza közén egyes vidéki városokat bombáztak ellenséges kötelékek

Budapest, szeptember

A légiháborúban tovább tart az ellenség támadása. A Duna-Tisza közén erős ellenséges kötelékek egyes vidéki városok ellen

intézkedtek terrortámadásokat. Légelhárításunk és légvédelmünk eredményesen lépett közbe és eddig is több gép lelövését jelentették.

Németországban Ludwigshafen, Mannheim, Koblenz és Mainz városok ellen intézkedtek terrortámadást ellenséges repülők. Károkat okoztak a városokban. (MTI)

Újból szabályozták az elsötétítést

A hivatalos lap közli, hogy az ország egész területén az elsötétítést október 2-től 8-ig 18 óra 30 perckor, okt. 9-től 15-ig 18 óra 15

perckor, október 16-tól 22-ig 18 órakor és október 23-tól 29-ig 17 óra 30 perckor kell végrehajtani. Az elsötétítés október 2-től 8-ig

hajnali 5 óráig, október 9-től 22-ig hajnali 5 óra 30 perccig és október 23-tól 29-ig hajnali 6 óráig tart. (MTI)

A Dukla-szoros irányában igyekszik áttörni a Szovjet

Berlinből jelentik, hogy a szovjet a Dukla-szoros irányában áttörésre igyekszik. Erre abból is le-

fel. Itt súlyos harcok lángoltak het következtén, hogy Sanok és Krosno vidékén a bolsevisták nagyobb kötelékeket vonultattak

fel, a német ellentámadások azonban ezen a szakaszon is sikeresen folynak. (MTI)

Nagyszerűen

indult, aztán valami hiba csúszott a számításba és máról-holnapra anélkül hagyta faképnél a várost a STAR, hogy akár egy csöndes jónapot is mondott volna. Máskor is azok voltunk, most is tárgyilagossá kívánunk lenni. Bizonyos, hogy a STAR-nak komoly érdemei vannak idegenforgalmunk kitésedéseiben. Ugyanennyira bizonyos azonban az is, hogy éppen a STAR vezetőinek nyakassága miatt majdnem kátyuba jutott közúti közlekedésünk. Azt a korábbi jóviszonyt, mely a város és a vállalat között kétségtelenül megvolt, kár lenne tovább mérgeíteni. A STAR nem tudja teljesíteni vállalt kötelezettségét: ne ragaszkodjon tehát Sopronhoz, se Sopron környékéhez. Mondjon le önként a koncesszióról. És utána a város és vállalat maradjon jóbarátságban.

Olaszországban az eredménytelen angolszász offenzíva után a németek magukhoz ragadták a kezdeményezést

Berlin, szeptember

Olaszországban hetek óta tartó harcok mellett sem eredményezett az angolszász offenzíva mást, mint néhány vérről áztatott ma-

gaslat megszerzését, úgyhogy az ellenség beszüntette támadásait. Firenzétől északra a német csapatok magukhoz ragadták a kezdeményezést. (MTI)

A németek Mittaunál újabb előrehaladást értek el

Berlin, szeptember

Berlinből jelentik, hogy a német páncélos támadó csapatok Mittaunál újabb előrehaladást értek el. Lettországon és Észtor-

szágban a németek szétverték az ellenség áttörési kísérleteit. Itt legutóbb összesen 103 szovjet páncélost semmisítettek meg, illetve zsákmányoltak. (MTI)

Mindenfelől

HOLLANDIÁBAN minden arcvonalon folytatódik és erősödik a németek ellenállása. (MTI)

A LÉGI uton Hollandiába szállított ellenséges kötelékek körül egyre szűkül a gyűrű, a foglyok száma 3000-re emelkedett. — (MTI)

AZ ANGOLSZÁSZOK Hollandiában újabb ejtőernyősöket dobtak le, a németek 29 tehervitortást megsemmisítettek, egy ezredet pedig körülzártak. — (MTI)

AACHENTÓL a svájci határig a németek az amerikaiaknak minden előretörést visszaverték. (MTI)

EPINALTÓL északra az amerikaiak által elért betörést a németek sikeresen visszaverték. (MTI)

BREST védőrsége 44 napi hősi küzdelem után szeptember 20-án beszüntette az ellenállást. (MTI)

A BRESTI védőrségnek a hat hetes ellenállás alatt sikerült lekütnie négy erősen felszerelt amerikai hadosztályt. (MTI)

AZ AMERIKAIK négy hadosztályának lekütsége eredményezhette, hogy ez alatt a németek megszüldíthatták elhárító arcvonalukat. (MTI)

JAPÁN jelentés szerint repülőgépanyahajóról felszállt 500 ellenséges gép Manille városát támadta meg. (MTI)

A FÜLÖP-szigeteken elrendelték a kivételes állapotot a beüzönles veszélye miatt. (MTI)

TRACIÁNAK egész területét nem üritették ki a bolgárok, csak Nyugat-Macedóniából vonták ki a reguláris csapatokat. (MTI)

A SZTRUMÁTÓL keletre a bolgárok helyükön maradtak, sőt a volt görög kikötővárosokban még erősítéseket is kaptak. (MTI)

DIMITROFF, a Komintern főtitkára, Szófiába való utaztában Ankarába érkezett. (MTI)

A NARVA-szakaszon a németek elszakadó vállalkozása teljesen tervszerűen megkezdődött, az ellenség zavarása nélkül. (MTI)

BOULOGNENÁL súlyos harcok vannak, Calais vidékén az ellenség folytatta súlyos bombázását. (MTI)

Egy tizenöt éves soproni fiú

feltalálta és szabadalmaztatta az eddigieknél gyorsabb repülőgépet és újabb találmányokon dolgozik, közöttük a mesterséges petróleum, újfajta fényképezőgépen és a halálsugáron

Tóth Jóska, a nagyon tehetséges, fiatal soproni feltalálóra egyik kedves jóismerősöm hívta fel figyelmemet.

— Az a fiú, — mondotta, — megérdemli, hogy felfigyeljenek rá és főleg, hogy ne hagyják el-kallódn.

Ez a rövid beszélgetés volt az előzménye ennek a riportnak. Tegnap reggel azzal az elhatározással vágtam neki szokásos hírszerző körútnak, hogy „most pedig, török vagy szakad, felkerek-szen. Tóth József”, aki a Kolos-tor-utca 5. számú házban lakik, elbeszélgetek vele és hogyha érde-mes, akkor írok róla a Soproni Hírlapban. Hogy végül ebből a meghitt beszélgetésből cikk kerek-edett, az azt bizonyítja, hogy nem jártam hiába, érdekes volt a kis feltalálóló megismerked-nem és az a munka, amit kifejt, a legkomolyabb hivatalos körök ér-deklődésére méltán tarthat szá-mot.

Alig múlt reggel 8 óra. A sá-padt szeptembervégi nap nehéz-ken kúszik fel az égboltozatra és csipős szél borzolja fel a belváros-ban lassu megfontoltsággal reg-geli sétájukat végző galambok tollát. A járőrök ilyenkor kevés és valami végtelen rend ömlik el az ódon házak között.

Befordulok a Kolostor-utca 5. számú ház kapuján és a súlyos, multillatu boltzatok között te-nyérnyi udvaron csillan vissza a citromsárga nap sugar. A mosó-konyhából nehéz és fojtó pára ka-varog elő. Itt érdeklődöm, hogy hol találhatom meg „Tóth nyu-galmazott jegyző ur lakását”. Már kapom is a választ:

— Tessék csak felmenni, itt mindjárt a mosókonyha melletti lépcsőkn. Ott laknak.

Az öreg ház kopott lépcsői na-gyokat sóhajtának lépéseim alatt. Első emelet. Az ajtó a névgye fheér papírlapra világít. Bekopo-gok.

A konyhában a befőzött paradi-csom édeskés, nehéz illata ter-jeng. Tóth József édesanyja, — szelid mosolyu, sötét ruhás asz-szony, akin látszik, hogy szeret dolgozni és szívesen dolgozik a családjaért, — azt mondja:

— Igen, itthon van a kislíam. Tessék egy pillanattig várni.

Neszelen lépésekkel tűnik el az egyik ajtó mögött. Aztán már invitálnak is szívélyesen befelé az egyik szobába, amelynek két ab-laka fásultán bámul bele az Új-utca felszakadni alig akaró, fur-csa reggeli félhomályába.

Előttem áll a feltaláló,

Tóth József abban az akaratlan vigyázz-állásban, amely az iskolás vagy az iskolából most kikerült fiúkat annyira jellemzi. Mindössz-sze 15 éves ez az alacsonynövé-sű, csillogó szemű, sötét hajú gyerek-ember, aki az alkotás lázában ég,

akit régen nem érdekelnek már a játékok és aki most csengő han-gon mutatkozik be.

Leülünk és elkezdünk beszél-getni. Megmondom jövetelem cél-ját és okát. Ertelmes arccal figyel. Először a családi körülményeket érintjük futólag és itt az édesanya veszi át a szót, aki eddig szerető mosollyal figyelte a gyereket. Azt mondja:

— Öt éve jöttünk a Felvidékről Sopronba. Tudtuk, hogy híres is-kolaváros és nekünk hat gyerme-künk van. Öt fiú és egy leány. A férjem jegyző volt a pozsonyme-gvei Felsőszeliben, a gyerekek ta-nulni akartak, ezért tehát Sopron-ban telepedtünk meg. Bizony nagy gond egy nyugdíjas jegyző-nek a taníttatás.

Akaratlanul sóhajt. Most a Jós-ka gyerekekre terelődik a szó.

— A Jóska, — mondja, — négy polgárit járt ki és most a gépla-katosságot szeretné kitanulni.

Nem kár, hogy abba hagyja a tanulmányait?

— Neki ehhez van kedve és rá-bizzuk, hogy milyen pályát vá-laszt. Így könnyebb is lesz ne-künk. A többi fiú mind tanul, az egyik most érettségizett.

És a többi fiú is ilyen tehetsé-ges?

Zavart mosollyal vállat von:

— Há-át... Mindegyik ügyes-kedik. A Géza, aki mérnök akar lenni, saját elgondolásai szerint fényképezőgépet konstruált és nagyon szép felvételeket készít vele. A Pali filmező gépet csinált és nagyon jól lehet azt is hasz-nálni. Saját maguk állították ösz-sze mind a kettőt és csak csodál-koztunk, hogy milyen ügyesek. De tessék elhinni, ezt nem holmi dicsekvésből mondom.

Most Tóth Jóska veszi át a szót:

— Nem is tudom, — mondja, — hogy mi érdekelhetné az újságot velem kapcsolatban.

Várjunk csak. Ugy hallottam, hogy eddig már két igen jelentős találmányát szabadalmaztatta. Be-széljen ezekről.

— Hát igen, — adja meg a vá-laszt Tóth József, — eddig tény-leg

két szabadalmam van.

Az egyik az „autogiró”, amely gyorsítja a repülőgépek menetét, tehát a hadászatban igen fontos tényezőt jelent. A másik egy pótszabadalmam, amely az előbbi szerves kiegészítését jelenti és a repülőgép sebességének további fokozását jelenti.

Azután így folytatja:

— Amikor ezekkel a találmá-nyokkal elkészültem és meggyő-ződtem arról, hogy valóban jók, nem tudtam: mit csináljak velük. Hallottam, hogy Zalahárhágyon él egy jó nevű magyar feltaláló, elhatároztam hát, hogy tőle kérek tanácsot. Annyira foglalkoztatott

ez a dolog, hogy mivel szüleim nem akartak ilyen hosszú útra elengedni, „elszöktem” és kerék-páron lementem az említett falu-ba. Öt napig tartott az út. A fel-találót szerencsésen megtaláltam és megkaptam tőle a szabadalmi hivatal pontos címét, valamint a szükséges összes felvilágosítást. Amikor hazaérkeztem Sopronba, szüleim persze nehezteltek, de azután megbékültek. Ez június-ban történt.

És mit csinált azután?

— Azonnal felküldtem találmá-nyaim pontos leírását a hivatalhoz és kértem a szabadalmazást. Pos-tafordultával megkaptam mind-két szabadalmat, de egy felszólí-tást is, hogy fizessék 20 pengőt. Nekem sajnos, pénzem nincs, szü-leim sem tudják ezt az összeget rendelkezésemre bocsátani, most tehát alaposan meg vagyok akad-va.

Sopronban annyi jómódu és jó-szívú ember van. Szinte leheté-lennek tartom, hogy ilyen 20 pen-gős gondokon felborulhasson egy nagyon tehetséges fiú minden tö-rekvése és ambíciója. Hiszek ab-ban, hogy Tóth Józsefnek is a hó-na alá nyulnak, mert megérdemli. Felsóhajt:

— Jaj, ha ez igaz lenne... És nyugodtan, gond nélkül dolgoz-hatnék tovább...

Élénkebben folytatja:

— Itt van ez a két szabadal-mam. Tessék elhinni, hogy nagyon fontos találmányokról van szó és — nem tudom hogyan értékesít-sem őket. Kikhez forduljak, kik-nek ajánljam fel. Pedig ma a re-pülőgépek gyorsaságának fokozá-sa mindennél fontosabb.

Érdekes felfigyelni erre a fiúra

és érdemes vele komolyan fog-lalkozni, mert a jövő nagy ígére-te. És nem szabad hagyni, hogy eset-leges részvétlenség miatt elakad-jon egy magyar tehetség!

Érdeklődöm, hogy mióta fogla-lkozik a repülőgéppel.

A válasz meglepő:

— Még elemibe sem jártam, már repülőgépeket konstruáltam. Tehát több mint 10 éve. (Ma 15 éves!) Az autogirót csak ebben az évben találtam fel. Tessék azt is megírni, hogy minden találmá-nyon és kísérleten a barátommal együtt dolgozunk. Ot Feiler Ta-másnak hívják, a Kossuth uton lakik és polgárista. Nagyon tehet-séges fiú.

Most bejön a szobába Tóth Jóska édesapja is. Kedves, barát-ságos ember. Érdeklődéssel fig-yeli fia „nyilatkozatát”.

Most milyen találmányon dol-gozik?

A fiú ismét csupa tűz és lelke-sedés:

— Engem állandóan foglalko-ztat, — mondja, —

a mesterséges petróleum

kérdése. Ezután igen érdekes és szakszerű fejtegetésekbe kezd. A metángáz bekötését magyarázza és végül elárulja a nagy titkot, hogy már sikerrel fejlesztett is ilyen mesterséges petróleumot, sikerült a metángázt lekötnie, de a találmánnyal még várni kell, mert nem egészen tökéletes. Természetesen a további kísérletezé-séhez megint csak pénz, pénz és pénz kellene.

Azután további terveiről beszél:

— Még valami foglalkoztat most. A fényképezőgépeknél az úgynevezett „blende” most csak kézzel szabályozható. En centri-fugális erővel, önműködően aka-rom ezt megoldani és kísérleteim nagyon kedvezően haladnak előre. Igen behatóan tanulmányozom

a halálsugár

kérdését, ami szerintem igenis megoldható, tehát nem tartozik a képzelet birodalmába. Az elgon-dolásaim is pontosan megvannak, de érthető okokból ezekről most még nem beszélhetek. Sok más találmányom is van, ezekkel azon-ban csak akkor jövök ki, ha töké-letesek lesznek. Sajnos, nagyon sok múlik a kérdés anyagi részén.

Komolyan, megfontoltan, de lelkesen beszél és szívesen el-hallgatnám bármennyig is, de sa-jnos elcsúszott a kötelesség. De az-zal búcsúzom tőle, hogy:

A viszontlátásra!

Tessék felfigyelni erre a tehet-séges és merem állítani, zseniális 15 éves magyar fiúra, mert a jö-vő egyik legnagyobb ígérete csil-lan fel benne.

És főleg: ne hagyjuk elkallódn, közönyben elfásulni, a pénztelen-ség miatt lassankint kiábrándulni ezt a Tóth Józsefet és segítő társát, Feiler Tamást.

Az újság megtette kötelességét, írt róluk, az érdeklődés reflektor-fényébe állította őket. Most a ma-gyar társadalmon a sor!

Nowinszky Rezső.

GYIKOKAT ÉS BÉKÁKAT DOBÁLTAK LE ZENTÁN. Zen-táról jelentik: A hétfő délelőtti ellenséges berepülés alkalmával

a berepülő gépek különös dolgo-kat szórtak le. Jelentették a rend-őrség, hogy a Malom-utca vé-gén a gépek több helyen piócákat gyikokat és apró békákat dob-tak le. A rendőrségről azonnal kiszál-ltak és összeszedték az összes így talált állatokat, amelyekről a viz-gálat megállapította, hogy élnek. A ledobott állatok egy részét Bu-dapestre küldték kivizsgálásra, mert az a gyanu, hogy fertőző ba-cillusokkal vannak beoltva. A vá-ros más pontján dohánylevélhez hasonló növényt és celofánba bur-kolt, kézigránához hasonló tár-gyakat dobta le, amelyek kivizs-gálása most van folyamatban. A hatóság nyomatképesen felhívta a lakosságot, hogy a berepülés al-kalmával bármint is talál, ne nyul-jon hozzá, hanem azonnal jelent-se, nehogy kíváncsiságáért az éle-tével fizessen.

Ammondó vagyok,

hogy szegin embernek szegin a szerencséje is. Szegin ám. Itt van e a soproni keményítőgyárnak az ijeli őrije, akit az aptya után uhhinak sziltibe-hosz-

szába, hogy Hencz. Hencz Károl, mekkövetem. De a nevből ne tessenek arra gondyni, hohát nimet termis vuóna Hencz uram. Dehogynis. Makkói bicskás magyar, kirem szeretettel, ussodorta ide onnadj a szil, valami tiz iés ennihan esztendeje, de nem fogott rajta a nimet míg ma se, hohát állj odébb! Nem ám. Eccer aztán, mikor igen finom hagymatokányt csinát vuórára, teccik tunnyi, szakács vácort a tűzireknél, juó kedvibe, mer mikor hagymatokányt eszik, mindig juó kedve kerekedik, aszongya az aszongyának: „Tudd meg, ién magyarított. Ha má magyarnak hozott világra szegin idesanyám, Csala niven füstelték odalenn Makkón, legyven a nevem is magyar. Csak... Főveszem az idesanyám emlékeztetire a Csala nevet iés lesznek Csala. Ahhát! Csala Károl.” „Akkor ién meg Csala Károlné!”, — monta rá az ámmant az aszon. Eccuóval szipen litregyűttek. Tán két-három hiét is bele teltetett, mig Hencz Károl nagy buzgalommal összeszerezte a temirdek okiratot, aki a kirvinyihő köllött, hogy Csala nevet hordhasson. De összeszette, mer ahogyan monta, hamá eszánta magát, nem sajnálta se a veszőcsigét... se a köcsigét, de megmutattya: ü hamarossan Csala niven fogja dicsegrni az Urat! Iés csakugyan, fiécsztendő alig telt bele, a minisztérium elintizte az ügyit. Kiállították riszire a szabályszerű okiratot, hohát ezentul jogos nekijje a Csala niv. De nem csak nekijje, hanem a párgyának is, meg a növendik kit gyerekének is. Uhhát. Így lett Henczből Csala. Iés mégse lett, hogy a mendergös csaptya meg. Mer ha az okirattyába bele is tettek odafönn ahogyan kirté, a Csala nevet, emezekbe az írokba, kikkel a nivváltoztatásról írtesitti a minisztérium az lanyakönyvezetősigét, a lelkiszsigét, a rőndisigét, még a városházát, tivesztett a löllöm. Má mint a kisasszon, aki leirta, Csala helett Csabát irt a gyönyörűsüges. Nem ám rossz szándikkal, csak mer azt az iftyurát, akire igen sokat szok gondyni, mekkövetem, Csabának hi-ják. Így lett asztán Hencz Károl a minisztériumi okiratba Csala Károl, a városházán, meg a többi heleken, ahová emezeket a hivatalos írásokat szitküdozgették, ott meg — fenyé a dógát — Csaba Károl. Így is idézték a változás tudatása vigett. Nem akart emennyi, de a kibeszittő morgott rá. Gondúta, mit akasszon tengelt. Vitte magával a miniszteri írást, hohát ü — a teremtsit! — nem Csaba, hanem Csala. Itt van e. Odabenn meg visszamutatták a másik miniszteri írást, amék világossan szuót, hogy ü bizon nem

Csala, hanem Csaba. Megniztik a keresztlevelit, abba is benne vuót má, hogy igazított Csaba. Uffenne, hát mast asztán mitévők legyenek, mikor mindenegyik pártinak, a Csala pártinak is, a Csabapártinak is igazsága vuót. A vigin a bejelentőhivatalba k'okoskóták, hogy ez így sehogyan se lehet. Három nivvel egyidőbe csak

a Szentháromság lítezhetik, vissza hát az írásokkal, minddel, a Henczel, a Csálával, a Csabával, visszaküdik az egész irattárt, hadd igazicsa hère az illetikes kisasszon, ha má így ekavarta. Ugy ám. Avval a picinke kis betűhívával. Vissza is küttik, miég pedig 1941-be, november vige tájkan. Szegin ijeliör azóta egészen meg van keveredve. Nem tuggya hogyan hijják. Nem hát, mer a rigi neve nem jogos, azt törűte a minisztérium, az ujru pedig nem

tuggya, melik az uj, Csala-e, Csaba-e? Három esztendő óta se tülled, se hozzád, asse tuggya, mi-nevet mongyon a cukorjegynél, a kerékpárigazolványnál, vajhát ha gyorshajtásir fölirgya a rőndir. Legfeljebb annyit mond, hogy Károl. Persze mindenütt visszakirdik: mellen Károl? Erre vicso-rit egyvet s aszongya nemminger-sen: A bikekötisig — Istentuggya Károl!”

(—)

„Csak ne volna olyan jó a tűzérsegték!”

Valahol Galiciában.

Az orosházi tűzerek támogat-ják a hajduzetet. Ott állók az egyik ütegállásnál. Dörögnek a 15-ösök. Állandóan vizes pokróccal kell a csöveket takargatni, mert áttűzesednek a sok kilővéstől. Izzadva dolgoznak a tűzerek. Kiáltások: a lövelemeket vezénylik. Aztán összűz, sortűz és dörrenések, fűletszaggató dörrenések...

Gyalogságunk vonul előre a dombtetőre retesszállásba. Távcsovel nézzük, mikor tűnnek fel a támadó muszkák... De nem jönnek. Mi történt itt? Siklós Imre zászlós egy messze elől lévő ukrán házból vezette az osztálytűzet. A tűzerzászlós többszöri parancs ellenére is helyén maradt. 300 méterre volt tőlük az orosz rohamgyalogság és aknázt, lőtte a házat. Siklós mégis rendületlenül diktálta a fávbeszélőbe a figyelőelemeket. A tűzérseggel 200 méterre a ház elé veretett sokszor, hogy szétzúzassa a támadó orosz.

Bodzsár István őrmester és Kasuba András őrvezető a padlásról géppisztolyozták a szivárgó muszkát, hogy fel ne kelljen adni a figyelőhelyet. Hullt az orosz rakásra a figyelő előtt de mégis jöttek sűrű sorokban. Jöttek fedezés nélkül az alkoholtól lefogó fejjel. Mikor egy-egy lövedék becsapódott 5-6 repült a levegőbe szétronsolt testtel. A padlásról ömlött rájuk a géppisztolytűz. Ez verte őket majdnem a ház előtt a 15-ösök lövedéke.

Siklós zászlós diktált, lelkével szinte fogta a lövegsöveket és emelte rántotta a helyes irányzókra... És megtorpant az orosz. Előrelendülő gyalogságunk aztán beléje lökött s nyomta, hajtotta hátra...

Ezért nem láthattuk a muszkát a dombok peremén.

Főnt az égen orosz bombázók jelentek meg. Keresték lövegeinket. Körülverték bombákkal a tűzélállást. De tűzelésünk nem állt le. Háromszáz méter távolságról izzadva hozták vállukon a tűzerek a nehéz lövedékeket. Légháritó fegyverek kattogtak, dörögtek. Az orosz pilóták nem tudtak pontosan dolgozni. Egy gépet találat ért. Égve zuhant le. A bentlők éjtőernyővel kiugrottak. Ugy himbálóztak a levegőben, mint a pokolból kirugott ördögök...

Az első gépet követte még egy.

Aztán ismét kettő... Egy ötödiket is találat ért, de az elmene-kült, betegen huzva, mint az átlótt keselyű, amit már csak ösz-töne irányví.

A légitámadás elmúlt. Sértet-lenül okádták a tűzet ütegeink és tűztámogatásuk mellett ellen-támadásba lendült gyalogságunk.

Az egyik lövegnél éljenének a tűzerek. Mi történt? Hajkó György tizedes jött vissza. Távcsovelő vonalat vizsgált a tűzér se közben elfogták az oroszok. De Hajkó György megszökött és visszajött.

Ujabb hír jön távcsovelőn. Bagdi István hdp. őrmester az osztály felderítője jelent. Az orosz rendületlenül özönlik hátra. Kétszeres az őrm. mert Bagdi életéről is lemondta. Ő is kint maradt a felderítőben, mikor gyalogságunk hátravonult. A felderítőt belőtte az orosz, de Bagdi kitartott helyén.

A régi betyárvilág romantikája elevenedett meg

A régi betyárvilágba illő uton-állás történt a napokban Kapuvár határában.

Hollós Vendel kőművmester, Kapuvár, Zrinyi-utcai lakos Mihályi községben napi munkáját elvégezvén, kerékpáron igyekezett haza Kapuvárra. Kerékpárja gumija kilyukadt, így kénytelen volt azt vezetve gyalog menetelni hazafelé. Így sötét lett, amire a Kapuvár-Kisfalud közötti u. n. „Vágás” erdőrészhöz ért, ahol egy, a sötétségben felismerhetetlen egyén ugrott az útszéli árok-ból a gyanútlanul haladó kőmű-

vesmester elé azon kiáltással: „Öreg, add oda a pénzedet, mert tudom, hogy van!”

Hollós Vendel nem vesztette el lélekjelenét, hanem, — amint az egy jó békebeli huszárhoz il-lik (mert az volt) — torkonragad-ta az ismeretlen támadót — és — őt az útszéli árokba taszította, aki erre azt kiáltotta: „Fegyvereselek előre”, — majd beleszaladt az er-dőbe.

Az ismeretlen útonálló kézre-kerítésére a szükséges intézkedéseket megtették.

Naponta átlagosan 3725 köbméter vízvezetési vizet fogyaszt Sopron

Megírta a Soproni Hírlap, hogy dr. Kamenszky Árpád polgármester a közigazgatási bizottság csütörtöki ülésén Weidinger István felszólalására megnyugtató választ adott: Sopron vízellátása most már biztosítva van, a csatlá-kerti vízműtelep megfelelő korszerűsítése és kibővítése kö-vetkeztében.

Néhány érdekes adatot gyűjtöt-tünk össze ezzel a fontos beje-lentéssel kapcsolatban. Az elmúlt hónap folyamán a főszivattyute-lep egyik göszivattyúja 16 órán

át, a villamos szivattyú 703 órán át, a csatlá-kerti telep régi kút-szivattyúja 436 és fél órán át, az új kút pedig 742 órán át volt üzemben. A lövővízvezeték nyomáscsökkenése éjjel-nappal működött és a vízellátásban egyetlen esetben sem történt kor-látozás vagy félbeszakítás.

Sopronban tehát a legmélegebb kánikulai hónapban 115.42 köb-méter vizet termeltek. Ez azt je-lenti, hogy egy napra átlagosan 3725 köbméter vízvezetési víz jut Sopron lakosságának.

A díszkapu

Az öreg Peti bácsi juhász számadó volt még a báránysok aranykorában az uradalomban... Ennek a kornak a letűnésével, meg ki is öregedett már, manapság csak szérúpásztor, másszóval észes a foglalkozása. Az öreg Peti amikor csak tehetett és módja volt rá, szerette a tréfát, különösen ha ő volt az ugrató. Hogy mennyire természete volt a tréfa abból is látszik, amikor feleségével, — Örse néniével aranylakodalmát ülte a templomban, amíg a főtisztelendő úr áldását vette; még csak megőrizte komolyságát. Sőt egyszer-kétszer könycsepp is hullott a szeméből és a legáthitatosabb arcvonásait erőltetve magára. Halván a keneteljes szavakat.

Igaz hogy a jelen voltak közül néhányan ennek láttára azt utogták: bizonyára a félvesszádon át elkövetett birkalopások juthattak az eszébe. Érti, hogy közeleg már a nagy számonkérés órája. Ott a másvilágon azután már letagadni nem lehet semmit.

Akárhogy is állt a dolog, az útban hazatérőben a templomból, már kópéságon törte a fejét. Eszébe jutott, hogy mégis csak valami, — ha egy asszony, mint az Örse is, — 50 esztendeje hogy süti részére a kenyereket, megfőji a Riskát, főzi az ebédet, a subára is foltot vet, ha elrongyolódik. Tovább szöve a gondolatot rájött, hogy bizony nem igen kapott cserébe mindezekért az elmúlt 50 esztendő alatt valamit is. Sőt, — egyszer, — úgy homályosan emlékszik rá, — fiatal asszony korában, a juhász-kampóval meg is legyintette, amikor valami duhajkodásért megperelte... De az már elmúlt! Akárhogy is volt, visszacsínálni, meg nem történté tenni nem lehet.

Eszébe jutott ezenközben, amikor a püspök úr bérnakörútján a faluba érkezik, díszkapuval fogadják. Zöld galyakból, zászlócskákkal és szalagokkal, felirattal ellátott díszkapu alatt. Bizony ő is így cselekszik most az asszonnyal. Az elhatározás hamar megvolt, hogy az Örse nének is állít ilyen „díszkaput“.

A kivitelezésre már nem volt sok idő. De a terv annyira tetszett neki, ha csak lehet megvalósítja. Magához intette hajdani kishajótárját, aki már ekkor férfi számba ment. Suttogva, pár percig összedugott fejfelé tanácskoztak. A megbeszélés után a hajdani kishajótár azután gyorsan elcsutott. Peti bácsi pedig a kíséretet az útba eső csárdába egy pohár borra beinvitálta.

Ez alatt a volt kishajótár lázasan tett-vett a házban. A tornácra nyíló konyha-ajtót alakította díszkapuvá. Az ajtón kívül, az ajtófélfá fölé került — még a régi csornai gazdasági kiállításon, az Örse néni, hozományba kapott, „Perec“ nevű tehenének oklevele. — Mellette békésen megfőtt a „Házi áldás“ is.

Az ajtón a belső részen Peti bácsi katonai „végelelőcsajátó levele“ és a „Szolgálati időm emlékére“ lovas képe. Mellette hosszasan csüngött a sok papírszallag és zöld ciprus ág.

A faluban szokásos gyermekcsődület, bámulva szemlélte a „díszkaput“. Hamarosan a szélrózsa minden irányában széjjel vitték a hírt: hogy Peti bácsi díszkapun vezette haza az „aranyesküvőből“ az Örse néni. Hamarosan az egyik urasági szolgáló, egy „akós“ hordó bort gurított a szobába.

A földes úr ajándékát, — a nap öröme. A csapraütés művelete közben a szobába lépett — „Morgó“ — az öreg dudás is.

A régi híres juhászmuik kedvelt dudása. Felfújta a birkabőr dudáját és a nyekergő elnyűtt hangszereken felhangzott, — mint hajdanában, — „A juhásznak jól megy dolga, világa“ — juhász nóta. A nóta hallatára, Peti bácsi kezébe megállt a boros-pohár. Bohém, mókás kedve nyomtalanul eltűnt. Leborult az asztal lapjára és elkomorult arcára könnyek hullottak. Az elrepült ifjúságot, a letűnt juhászág aranykorát könnyezte egyszerűen...

Hírek mindenfelől

KÁBITÓ VER, AMI AZ EMLÉKEZŐTÉVÉISÉGÉK KOZSA. Mexikóban a véletlen olyan kábitószert vezetett, amelynek az emberi szervezetre való káros hatásán kívül az az érdekes tulajdonsága, hogy a kábitatban rég elmúlt idők emlékeit idézi vissza. Például a kora ifjúságban történt eseményeket előtérbe ismét és látja viszont, aki a szert használja. Ez a természet a jelen időkre való emlékeztetel teljesen kihagy, a kábitószert élvezője saját személyéről semmit sem tud, még a nevét is képtelen megmondani. Ez a furcsa kábitószert sinicuich növényedvéből készült.

VEGYSZEREKKEL CSIRKE HELYETT „MADÁRSZÖRNYEKEK“ KÖLTETTEK KI. A francia tudományos akadémia elé nagyon érdekes bejelentés érkezett. Két kiváló természettudós azzal kísérletezett, hogyan lehet a csirke formáját az embrionális időszak alatt tetszés szerint módosítani. Erre a célra a közönséges tyúktojást választották ki. Megvárták, amíg „tyúk anyó“ negyvennyolc óra hosszat ült a tojásán, akkor azután azt rövid kísérleti időre elvették; parányi alakot nyitottak rajta, kiszedték kevés fehérjét és ezt bizonyos vegyiannyal pótolták. A nyílást ezután üveggel légmentesen gondosan elzárták és a tojást visszahelyezték a fészekbe. Természetesen minden tojásnál más és más vegyiannyal használtak. A tojásból madárkarikaturák, torz állatok bujtak ki a költési idő után — különben teljesen épen és egészségesen. A két tudós csak rettenetes szörnyeket hozott a napvilágra, munkájuk azonban tudományos szempontból mégsem volt egészen hiábavaló. Meg lehetett állapítani, hogy egyes vegyiannyal milyen hatással vannak és talán ezen az úton a további kísérletezés új fajták kitenyésztése szempontjából gyakorlati eredményeket is fog majd felmutatni.

MEGKÖNNYÍTIK A BIRTOKPOLITIKAI CÉLOKRA FELHASZNÁLT ZSIDÓBIRTOKOK TELEKKÖNYVEZÉSÉT. A zsidóktól megszerzett és a földhözjuttatottaknak átadott ingatlanok ügyében az eljárás megkönnyítése végett a kormány rendeletet bocsátott ki. A rendelet lehetővé teszi, hogy a földhözjuttatottaknak átadott ingatlanokat szerződés kötése helyett az átadó közjóléti szövetkezet vagy az Országos Földhözjuttatási Intézet által kiállított

okirat, vagy a földművelésügyi miniszter határozata alapján is át lehessen iratni a telekkönyvben a juttatottakra. Ugyancsak az említett okirat, illetve határozat alapján lehet átadni a vitézi telek alakítására szánt ingatlant a Vitézi Széknek is. Könnyítéseket tartalmaz a rendelet a tekintetben is, hogy a végleges műszaki munkálatokat utólag lehessen elvégezni. Végül a birtokbavezetés megkönnyítése céljából a rendelet módot ad arra, hogy a földművelésügyi miniszter ez évi november 30-ig való birtokbavezetés esetében, a zsidóbirtokok ideiglenes haszonbérletét a rendeletben meghatározott kikötések teljesítése mellett azonnal megszüntethesse.

HUSZONKÉTÉVI VAKSÁG UTÁN VISSZANYERTE LÁTÁSÁT EGY HADIROKKANT. Madridból jelentik: Egy spanyol hadirokkant, aki az afrikai háborúban megvakult, huszonkétévi vakság után ismét visszanyerte látását. A csodálatos gyógyulás annak köszönhető, hogy szemére egy halott szaruhártyáját operálták rá. Ez már a második sikeres ilyen műtét, amelyet Spanyolországban végrehajtottak.

HATVAN NAPPA MEGHOSSZABBÍTOTTA A VÁLLALATI VEZETŐÁLLÁSOK BETÜLTÉSENEK FELÜLVIZSGÁLÁSÁT. A nyilvános számadásra kötelezett vállalatokban a vezető állások, valamint az igazgatósági és felügyelőbizottsági tagságok betöltéséről szóló 2460—1944. M. E. sz. rendelet úgy intézkedett, hogy ha az illetékes miniszter kifogását a rendelet 2. és 4. szakaszának 1. bekezdése esetében a bejelentésre megszabott határidő lejártától számított 60 nap alatt nem közli a vállalattal, a bejelentett intézkedés (határozat) fogadtatásának, illetőleg az alkalmazás vagy megbízatás további feljogosításának a rendelet szempontjából nincs akadálya. A nagytömegű bejelentés következtében az illetékes hatóság munkájában torlódás állott elő, úgy, hogy az illetékes hatóságok a háborús viszonyok miatt (légvédelmi riadó, stb.) a rendelkezésre álló munkatérrel a megállapított 60 napos határidő alatt a beérkezett nagytömegű bejelentést feldolgozni és a miniszteriumokhoz előterjeszténi előreláthatólag nem tudták. Ezért a most kiadott rendelet úgy intézkedik, hogy ezen rendelet hatálybalépésénél napjaink az illetékes hatóságokhoz benyújtott be-

jelentések esetében az illetékes miniszternek 1944 november 30-ig kell közölni döntését a vállalattal, ami a határidőnek körülbelül 60 napos meghosszabbítását jelent. (MTI)

IGY LESZ A KIGYÓBÓL KÁVÉ! Megirtuk, hogy a németek feltalálták a mesterséges kávéint, vagyis a kávé ízének és illatának mesterséges úton való pótlását. Mint most egy német vegyészeti szaklap közli, ennek az új anyagnak, amely tökéletesen pótolja a kávé, egyik lényeges alkotórésze egy olyan savféleség, amit viszont a legkönynyebben a kigyók és egyéb csúszómászók szervezetében találhatunk. Itt van tehát a legújabb technikai csoda: kigyóból kávé készíthető!

CSEMEGE AZ ERDÉSZÉKNEK. A német tudomány pillanatra sem pihen a háború alatt. Bizonyíték erre az is többek közt, hogy megjelent Németországban egy erdészeti szakszótár, vagyis lexikonmagaságú szakkönyv, mégpedig 24 nyelven. A könyv az erdészet minden ágát igazi német pontossággal tárgyalja.

KENYÉR A GYALU ALATT. A német tápszervegységek most már majdnem teljesen megoldották a hosszú ideig frissen és tartósan eltartható kenyér problémáját. A német véderő sütődjében tartós kenyeret állítanak elő, amely még hónapok múltán is friss, ízletességéből pedig semmit sem veszít. Ezek a kenyerek kisülékűk után gyalu alá kerülnek, ahol a sarkosságokat, kitüremléseket lesimítják, hogy a papírcsomagolásnál a papír szakadását elkerüljék. Háromszorosan csomagolják be: viaszpapírba, cellofánba és csomagolópapírba. Ezután a kenyereket egy fertőtlenítő kemencébe teszik. Ott egy óra tartamára melegítik, mozgó sütőlapokon fokozatosan továbbítják és megforgatják őket, 80 fok melegben tartva, mely eljárás következtében a kenyéren lévő összes csirák és gombák elpusztulnak.

PLATÁNKÜHÜGÉS. Magyarul boglárának hívják azt a sok parkunkat díszítő fát (Platanus acerifolia), amely a természetnek érekekor egyes érzékenyebb embereknek kellemetlenségeket okozhat. A fiatal termet és levélfetát borító parányi szörcök ugyanis a széllel továbbrepülnek. Ha a szemnek vagy a légzőszerveknek nyálkahártyájára kerülnek, izgató hatást, esetleg gyulladást vagy asztmaszerű köhögési rohamokat is kiválthatnak. Egyelőre más segítség nincs a baj ellen, mint az, hogy az érzékenyek kerüljék a boglárák környékét. (Buvár.)

Felsődunántúli
HÉTFO.

Felelős főszerkesztő:

NOWINSZKY REZSŐ.

Németországi főmunkatárs:

FAIRSKY TIBOR.

Kiadásért felelős: KARDOS ÁRPAD

Kiadja a Soproni Sajjtóvállalat

Nyomatott vagyási Máté Ernő

könyvnyomdájában. Soursou.